

Журналистика
Қоғам
Саясат
Заң
Экономика

Журналистика
Общество
Политика
Закон
Экономика

Journalism
Society
Policy
The law
Economy

Е. Алауханов

Аттестаттау мақсаты ақсатуда емес, білгірлердің беделін асқартатуда

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан, Алматы қ.

УДК 316.77:34; 070:34

Аннотация. Автор өз мақаласында құқық қорғау жүйесі қызметкерлерінің кәсіби дайындық деңгейін тексеру кадрлардың кәсіби дәрежесін жақсартуға ықпал ететінін атап өтеді. ҚР Президенті Н. Ә. Назарбаевтың биылғы халыққа арнаған жолдауында айтылған құқық қорғау жүйесін реформа-лау туралы идеясын бұқаралық ақпарат құралдары белсенділікпен қолдап, Отанына, халқына адал қызмет ететін адамдар туралы жазу қажеттігін айтады.

Түйін сөздер: Құқықтық журналистика. Аттестаттау.

Құқық қорғау жүйесі қызметкерлерінің кәсіби дайындық деңгейін тексеру - бүгінгі күндегі ең өзекті мәселе деп білемін.

Президенттің Жарлығына сәйкес, барлық құқық қорғау органдарының жеке құрамынан 110 мыңға жуық адам аттестаттаудан өтеді. Бұл дегеніңіз құқық қорғау органдары қызметкерлерінің басына қиын-қыстау кезең ор-нады дегенді білдіреді.

ҚР Президенті Н.Ә. Назарбаев биылғы халыққа арнаған жолдауында: «Маңызды мәселе - құқық қорғау және арнаулы органдарды сапалы кадрлық жаңарту. 2012 жылдың 1 шілдесіне дейін олардың бүкіл жеке құрамын аттестаттаудан өткізу міндетін қоямын», - деп көрсеткен болатын.

Қазіргі күнде құқық қорғау органдары мамандарының моральдық-адамгершілік жауапкершіліктері төмен деген пікір баспасөзде жиі айтылатын болды, әсіресе қарапайым халық тарапынан арыз-шағым көп болып отыр.

Осыған орай, халықтың құқық қорғау органдарының мамандарына деген сенімін қалпына келтіру қазіргі таңда ең қажет мәселе деп білемін.

Ал, шын мәнінде, құқық қорғау органдарының беделі - бұл мемлекеттің беделі деп түсінуіміз қажет, әр азамат осынау салмақты терең түсінген жағдайда

ғана ісіміз түзеледі деп ойлаймын. Мемлекетіміздің тұрақтылығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ететін абыройлы борыш тек моральдық-адамгершілік қасиеттері жоғары азаматтардың мойнына жүктелуі тиіс. Сондықтан Республикамыздың қаржы полициясы агенттігінің төрағасы Рашид Түсіпбеков мырза алғашқы қызметке тағайындалған күннен бастап бұқаралық ақпарат құралдары арқылы аттестация өткізу туралы бастаманы көтерген болатын. Ал осы жылдың 14 ақпанында әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың журналистика факультетінде факультет басшысының баста-масымен ҚР Жоғарғы сотының төрағасы Бек-тас Бекназаровтың оқытушы-профессорлармен және Республикамыздың беделді бұқаралық ақпарат құралдары басшыларымен «Құқықтық журналистиканың бүгінгі даму бағыттары» деген тақырыпта келелі кездесу өткізіліп, еліміздегі құқықтық сауаттылықты жетілдіру туралы әңгіме қозғалды. Мұның барлығы Елбасымыздың жолдауында айтылып кеткен мәселеге орай, яғни халқымыздың игілігі үшін жасалып жатқан шаралар деп айтар едім.

Құқық қорғау органдары басшыларын, өңір-лік және аумақтық мамандарды кезекпен тек-

Аттестаттау мақсаты ақсатуда емес, білгірлердің беделін асқартатуда

серістен өткізу - бұл істің жоғары нәтижеге қол жеткізетініне кепілдік болады.

Бұл тексеру барысында әділеттілікті басшылыққа ала отырып, кәсіби мамандардың құқығының тапталмауына, жеке мүдделерінің ескерілуіне бірінші кезекте мән берілуі керек деп есептеймін, осылайша, еліміздің құқық қорғау салаларын сапалық жағынан жаңаруына қол жеткізуге тиіспіз. Сонымен қатар кәсіби және ұйымдастырушылық қабілетімен танылған азаматтарды даралап көрсетіп, оларға әділетті баға беріп, жоғары мансапқа қол жеткізулеріне демеу жасауымыз қажет.

Елімізде жемқорлыққа қарсы күрес жүйелі түрде жүргізіліп жатқаны баршамызға аян, осын-дай аттестация барысында арнаулы мемлекет қызметкерлерінің арасында келеңсіздікке жол берген мамандарды да анықтап, оларды өз ор-тамыздан аластату керектігі де күн тәртібіндегі **бірінші мәселе** деп білеміз.

Екіншіден, Ел басшысының: «Құқық қорғау жүйесі қызметкерлерінің ақшалай ризығын арт-тыру мен қолдаудың әлеуметтік дестесін кеңейту, сондай-ақ олардың техникалық жарақтандырылу мәселелері қаралуға тиіс», - деп көрсетуі қазіргі таңдағы **құқық қорғау органдарының әлеуметтік жағдайымен санасу қажеттігін** көрсетеді.

Мемлекет қызметкерлерінен жоғары деңгейдегі жұмысты талап ету үшін, олардың материалдық жағдайын әрқашан да есепке алып, тек осындай жағдайда ғана табысқа қол жеткізілетінін ұмытпауымыз керек.

Экономистердің есептеуінше, шынында, мемлекет тарапынан көп шығындар кадрлардың кәсіби біліктілігінің төмендігінен және мекеме басшыларының сауатты да білімді мамандарды таңдай білмеуінен болады екен.

Үшіншіден, Ұлттық комиссия құрылып, білікті басшыларды іріктеу жөнінде үкімет бас-шысына және Елбасына ұсыныс-кепілдемелер жасалынса құптарлық жайт.

Қазіргі кезеңде құқық қорғау органдары-на қызметке алынып жатқан және жұмыс істеп жүрген кадрлардың біразы - екінші заң білімін алып, тамыр-таныс арқылы қызметке ілігіп жатқандар. Неге заңды сұрақ тумайды, олар бірінші мамандығы бойынша жұмыс атқармай, неге екінші мамандық бойынша жұмыс атқаруға тырысады? Бұл заңды және қызық сұрақ емес пе? Жасы 35-40-қа келгенде екінші мамандықты игеруге құқық қорғау органдарына келіп, қызмет бастап, сол қызметтің кәсіпқой дәрежесіне же-туге, яғни машықтанғанша қаншама уақыт өтер екен? Осы жағын терең ойлап, таразыға салсақ қалай болар екен?

Ал енді арнайы ведомстволық оқу орында-рын бітірген кәсіпқой кадрларды түрлі себеп-термен жүйеден, қызметтен қууға дайынбыз. Осы кадрларды оқытуға мемлекеттің қаншама қаржысы кеткендігін еске алуымыз қажет. Ба-сынан бастап бұл кадрларды қандай жоғары оқу орындарында кімдер оқытты, қызметке келгенде алғашқы тәлімгері кім болды және басшылары кімдер, неге бұлардан біз жауапкершілік талап етпейміз. Міне, сонда ғана біз сапа мәселесі жай-лы сөз ете аламыз.

Менің есімде алғашқы сот жүйесіне сот мәжілісінің хатшысы болып жұмысқа орналасқанымда аудандық соттың төрағасы, Қазақстанның Еңбек сіңірген заңгері атағы бар ақсақал азамат болатын, ол кісі жұмыстың көптігіне қарамастан, бір кереметі - әрбір кадрмен уақыт тауып жеке сұхбат жасап, жұмыстарына талдау жасап, оңды бағдарлар беріп отыратын. Міне, осындай тәжірибелер ұдайы назарда болуы қажет деп ойлаймын.

Қазір қарап отырсаңыз, барлық қалаларда жоғары оқу орындарында заң факультеттері ашылған. Бұл факультеттерде оқытушы-про-фессорлар кадрларының құрамы өте нашар, оқытушылардың көпшілігі арнайы дайындықтан өтпеген, педагогикалық тәжірибелері төмен, ғылыми-педагогикалық еңбектері немесе жария-ланымдары жоқтың қасы, ғылым мен білім сала-сында кездейсоқ адамдар да кездеседі.

Шынына, келгенде, дәріс беріп жүрген пән-дері бойынша оқу бағдарламасына сай тиісті дәрістердің тезистерін де дайындай алмайтын оқытушылардың бар екеніне күмән келтірмеймін.

Төртіншіден, мен өзім практикалық қыз-метте 20 жылдан аса құқық қорғау органдары-на қызмет жасап жүріп, осы салада көптеген білімді, тәжірибелі азаматтарды көрдім. Неге біз осындай білікті мамандарды жоғары оқу орындарына шеберлік сыныптарын өткізуге көбірек тартпаймыз? Ал біз мұндай азаматтар-ды шақырғанда, әдетте қолы бос, принципі жоқ адамдарды маман деп шақырып жатамыз. Өтірік емес, бұл жағдайлар өмірде жиі кездесіп жатады.

Ең бастысы, кадрларды іріктеуде үлкен басшылар ол адамның кәсіби біліміне, кәсіби тәжірибесіне және іскерлігіне көңіл бөлмей, керісінше, өзіме жақын адам, мені сатпайды деген принциппен кадрларды іріктеп жатады. Ал сонда тамыр-танысы жоқ білімді адамдар қайда қалады, ары таза адамдар басшыларға жарамсақтық жолмен қадам жасай алмайды, сондықтан бұл кадрлар баяу өседі, соңынан ол адамның тазалығына, кәсіби шеберлігіне көзі жеткен кезеңде өзі де қызмет

шеңберінен сыртта қалады. Ал бұған не дейсіздер, әріптестер?

Сондықтан, **бесіншіден**, қызмет саласында бір-бірімізге қиянат жасамауымыз қажет, адамды және қызметкерді тек қана кәсіби шеберлігі мен адамгершілік қасиетіне сай бағалай білуіміз қажет.

Ал енді төмендегі қызметкер кейде бір жаңашыл болып, жаңа бастама жасап жатса, газет-журналдарда жақсы ойлары жарияланып жатса оған қызғанышпен қарайтын адамдар тобы пайда бола бастайды. Міне, осы кезеңде басшылар әділ бағасын беріп, дұрыс бағдар жасай білсе, ол кадрлардың бағы дер кезінде ашылар еді. Өкінішке орай, субъективтік жағдайлар басым болып жатады.

Соңғы 15-20 жылдың ішінде тәжірибелі тергеушілерімізді жоғалтып алдық, оның бір себебі бұрынғы жылдары елімізде Мемлекеттік тергеу комитеттері құрылып, республикадағы білікті мамандар сонда ауысты, нәтижесінде 2 жылдан кейін өз жұмыстарын сәтсіз аяқтады, осылайша, кәсіби мамандар шоғырланған тергеушілер корпусы шашырап кетті, олардың берекесін қашырдық. Осынау өмірдің өзі көр-сеткен тәжірибеден сабақ алып, аттестаттау кезінде білікті де тәжірибелі мамандарды сақтап қалуды бірінші кезекте ескеруіміз қажет. Бұған, бір жағынан, прокуратурадан тергеуді алып тастағандығы да әсер етіп жатыр. Қазіргі таңда прокуратураға тергеу амалдарын жүргізуге қайтадан құқық беріп отыр. Сондықтан элем данышпандары айтпақшы «кез келген нәрсені қирату оңай, ал қалпына келтіру қиын».

Аттестаттауды өткізу ережесіне сәйкес аттестаттау комиссиялары құрылады, комиссияның құрамына Президент Әкімдігінің, Үкіметтің, жұртшылықтың, партиялардың, БАҚ өкілдерінің кіруі де құптарлық іс. Бұл бағыттағы тексерістен өткен адамдар туралы жұртшылық пікірін білу үшін Президенттің ресми сайтында арнайы айдардың ашылуы да бұл бастаманың жария түрде әрі ашық пішінде өтетініне кепілдік береді деп ойлаймыз.

Алтыншыдан, бүгінгі күнде еліміздің бұқаралық ақпарат құралдары осынау аттестаттау жұмыстарының әділдігіне өткізілуі бағытында жұмыла еңбек етулері қажет деп есептеймін, яғни олар құқық саласында ел мүддесі үшін адал қызмет етіп жүрген азаматтарды кеңінен насихаттап, олардың ізгі істерін өз әріптестеріне үлгі ретінде ұсынып отырулары қажет. Бір сөзбен айтқанда, мемлекет мүддесі үшін еңбек ететін құқық саласы қызметкерлерінің жұртшылық алдындағы беделін көтеру ісіне барлығымыз ат салысуымыз керек.

Аттестацияны өткізудегі басты мақсат - барлық мамандарды жаппай құлату емес, керісінше, олардың білмегендерін білуге ұмтылдырып, жұмысқа деген құлшыныстарын арттыру. Өйткені барымызды бағалай білмесек, кім бізге жақсы маманын берер дейсіз. Сондықтан бұл тексерісті үлкен жауапкершілікпен өткізу қажет деп білеміз.

Құқық қорғау органдарының қызметкерлері бұл еліміздегі тәртіптің кепілі, бұл салада білімді, мәдениетті, көпшіл, халыққа қамқор, қиындыққа шыдамды, темірдей тәртіпке төзе білетін, халық сақшысы болуы қажет.

Автор статьи подчеркивает важность проведения переаттестации личного состава правоохранительных органов, так как это позволит новому качественному росту кадров правоохранительной системы. Отечественные СМИ должны активнее поддерживать идею Президента РК Н.А. Назарбаева в реформировании правоохранительной системы и писать о тех, кто честно служить Родине и отстаивает интересы народа.

The author of article emphasizes importance of carrying out certification of staff of law enforcement agencies as it will allow new high-quality growth of shots of law-enforcement system. Domestic mass media should support more actively idea of the President of RK of N.A. Nazarbayev in reforming of law-enforcement system and write about those who honest to serve the Homeland and defends interests of the people.

К. Қамзин

Журналистиканың басты кейіпкері - шындық

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Қазақстан, Алматы қ.

УДК 002.2

Аңдатпа. Автор өз мақаласында қазіргі журналистика ғылымы мен практикасына әсер етіп келе жатқан уақыт ырғағы, ғылыми стандарттар, шыншылдық, өмір шындығы сияқты бұрыннан белгілі ұғымдарды теориялық жағынан зәрулендіре, бедерлендіре түседі. Оның баршаға түсінікті және элитарлық мәтіндер, қолданыстағы талдамалы журналистиканың жұмылдырушы табиғаты туралы ойлары танымал отандық және шетелдік репортёрлер мен